ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย
สอบ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๙ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ตสฺมึ ขเณ ภตฺตํ ปจิตฺวา สูปพฺยญฺชเน ปจมานาย เอกิสฺสา อิตฺถิยา อุทฺธนโต อคฺคิชาลา อุฏฺฐหิตฺวา ฉทนํ คณฺหิ ฯ ตโต เอกํ ติณกรฬึ อุฏฺฐหิตฺวา ฌายมานํ อากาสํ ปกฺขนฺทิ ฯ ตสฺมึ ขเณ เอโก กาโก อากาเสน คจฺฉนฺโต ตตฺถ คีวํ ปเวเสตฺวา ติณวลฺลิปลิเวฐิโต ฌายิตฺวา คามมชฺเฌ ปติ ฯ ภิกฺขู ตํ ทิสฺวา อโห ภาริยํ กมฺมํ ปสฺสถาวุโส กาเกน ปตฺตํ วิปฺปการํ อิมินา กตกมฺมํ อญฺญตฺร สตฺถารา โก ชานิสฺสติ สตฺถารมสฺส กมฺมํ ปุจฺฉิสฺสามาติ จินฺเตตฺวา ปกฺกมึสุ ฯ

อปเรสํ ภิกฺขูนํ สตฺถุ ทสฺสนตฺถาย นาวํ อภิรุยฺห คจฺฉนฺตานํ นาวา สมุทฺทมชฺเฌ นิจฺจลา ว อฏฺฐาสิ ฯ มนุสฺสา กาฬกณฺณินา เอตฺถ ภวิตพฺพนฺติ สลากํ วิจาเรสุ ฯ นาวิกสฺส จ ภริยา ปฐมวเย ฐิตา ทสฺสนียา ฯ สลากา ตสฺสา ปาปุณิ ฯ สลากํ ปุน วิจาเรถาติ วตฺวา ยาวตติยํ วิจารยึสุ ฯ ติกฺขตฺตุมฺปิ ตสฺสาเยว ปาปุณิ ฯ มนุสฺสา กึ สามีติ นาวิกสฺส มุขํ โอโลเกสุ ฯ นาวิโก น สกฺกา เอติสฺสา อตฺถาย มหาชนํ นาเสตุ อุทเก นํ ขิปถาติ อาห ฯ สา คเหตฺวา อุทเก ขิปิยมานา มรณภยตชฺชิตา มหาวิรวมกาสิ ฯ ตํ สุตฺวา นาวิโก โก อตฺโถ อิมิสฺสา อาภรเณหิ นฏฺเฐหิ สพฺพาภรณานิ โอมุญฺจิตฺวา เอกํ ปีโลติกํ นิวาสาเปตฺวา ฉฑฺเฑถ นํ อหมฺปเนตํ อุทกปิฏฺเฐ ปลฺวมานํ ทฏฺฐุ น สกฺขิสฺสามิ ตสฺมา ยถา นํ อหํ น ปสฺสามิ เอวํ วาลุกกุฏฺฐึ คีวายํ พนฺธิตฺวา สมุทฺเท ขิปถาติ ฯ เต ตถา กรึสุ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย

ตสฺมึ วิเสสน ของ ขเณ ฯ กาลสตฺตมี ใน คณฺหิ อคฺคิชาลา สยกตฺตา ใน คณฺหิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ภตฺตํ อวุตฺตกมฺม ใน ปจิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ปจมานาย สูปพฺยญฺชเน อวุตฺตกมฺม ใน ปจมานาย ฯ ก็ดี เอกิสฺสา ก็ดี วิเสสน ของ อิตฺถิยา ฯ สามีสมฺพนฺธ ใน อุทฺธนโต ฯ อปาทาน ใน อุฏฺฐหิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน คณฺหิ ฉทนํ อวุตฺตกมฺม ใน คณฺหิ ฯ เอกํ วิเสสน ของ ติณกรฬฺ ฯ สยกตฺตา ใน ปกฺขนฺทิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตโต วิเสสน ของ ฉทนโต ฯ อปาทาน ใน อุฏฺฐหิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ฌายมานํ ฯ อพฺภนฺตรกิริยา ของ ติณกรฬฺ อากาสํ สมฺปาปุณิยกมฺม ใน ปกฺขนฺทิ ฯ

ตสฺมึ วิเสสน ของ ขเณ ฯ กาลสตฺตมี ใน ปติ เอโก วิเสสน ของ กาโก ฯ ยกตฺตา ใน ปติ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก อากาเสน ตติยาวิเสสน ใน คจฺฉนฺโต ฯ อพฺภนฺตรกิริยา ของ กาโก ตตฺถ วิเสสน ของ ติณกรเพ ฯ อาธาร ใน ปเวเสตฺวา คีวํ การิตกมฺม ใน ปเวเสตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ฌายิตฺวา ติณวลฺลิเวฐิโต[๑] วิกติกตฺตา ใน หุตฺวา ฯ สมานกาลกิริยา ใน ฌายิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ปติ คามมชฺเฌ อาธาร ใน ปติ ฯ

ภิกฺขู สยกตฺตา ใน ปกฺกมึสุ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตํ วิเสสน ของ การณํ ฯ อวุตฺตกมฺม ใน ทิสฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน จินฺเตตฺวา อโห ศัพท์ สเวคตฺถ ภาริยํ วิเสสน ของ กมฺมํ ฯ ลิงฺคตฺถ, อาวุโส อาลปน ตุมฺเห สยกตฺตา ใน ปสฺสถ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก กาเกน อนภิหิตกตฺตา ใน ปตฺตํ ฯ วิเสสน ของ วิปฺปการํ ฯ อวุตฺตกมฺม ใน ปสฺสถ,

โก สยกตฺตา ใน ชานิสฺสติ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก อิมินา วิเสสน ของ กาเกน ฯ อนภิหิตกตฺตา ใน กต- กตกมฺมํ อวุตฺตกมฺม ใน ชานิสฺสติ สตฺถารา อปาทาน ใน อญฺญตฺร ฯ วิเสสน ของ โก,

---

[๑] หรือ วิเสสน ของ กาโก.

มยံ สยกตฺตา ใน ปุจฺฉิสฺสาม ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก สตฺถารํ อกถิตกมฺม ใน ปุจฺฉิสฺสาม อสฺส วิเสสน ของ กากสฺส ๆ สามีสมฺพนฺธ ใน กมฺมํ ๆ อวุตฺตกมฺม ใน ปุจฺฉิสฺสาม อิติ ศัพท์ อาการ ใน จินฺเตตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ปกฺกมึสุ ฯ

นาวา สกยตฺตา ใน อฏฺฐาสิ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก อปเรสํ วิเสสน ของ ภิกฺขูนํ ๆ อนาทร ใน คจฺฉนฺตานํ ๆ อนาทรกิริยา สตฺตฺ ฉฏฺฐีกมฺม ใน ทสฺสน- ทสฺสนตฺถาย สมฺปทาน ใน คจฺฉนฺตานํ นาวํ สมฺปาปุณิยกมฺม ใน อภิรุยฺห ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน คจฺฉนฺตานํ สมุทฺทมชฺเฌ อาธาร ใน อฏฺฐาสิ ว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ นิจฺจลา ๆ วิกติกตฺตา ใน หุตฺวา ๆ สมานกาลกิริยา ใน อฏฺฐาสิ ฯ

มนุสฺสา สยกตฺตา ใน วิจาเรสุ[๒] ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก “กาฬกณฺณินา อนภิหิตกตฺตา ใน ภวิตพฺพํ ๆ กิตบท ภาววาจก เอตฺถ วิเสสน ของ นาวายํ ๆ อาธาร ใน ภวิตพฺพํ อิติ ศัพท์ อาการ ใน จินฺเตตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน วิจาเรสุ สลากํ อวุตฺตกมฺมํ ใน วิจาเรสุ ฯ (หรือสัมพันธ์ว่า มนุสฺสา เหตุกตฺตา ใน วิจาเรสุ สลากํ การิตกมฺม ใน วิจาเรสุ ๆ อาขฺยาตบท เหตุกตฺตุวาจก)

จ ศัพท์ วากฺยารมฺภโชตก ภริยา สยกตฺตา ใน โหติ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก นาวิกสฺส สามีสมฺพนฺธ ใน ภริยา ปธมวเย อาธาร ใน ฐิตา ๆ วิเสสน ของ ภริยา ทสฺสนียา วิกติกตฺตา ใน โหติ ฯ

สลากา สยกตฺตา ใน ปาปุณิ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตสฺสา วิเสสน ของ ภริยาย ๆ สมฺปทาน ใน ปาปุณิ ฯ มนุสฺสา สยกตฺตา ใน วิจารยึสุ สลากํ อวุตฺตกมฺม ใน วิจารยึสุ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก (หรือสัมพันธ์ว่า มนุสฺสา เหตุกตฺตา ใน วิจารยึสุ สลากํ การิตกมฺม ใน วิจารยึสุ ๆ อาขฺยาตบท เหตุกตฺตุวาจก)

---

[๒] คำว่า “วิจาเรสุ” มาจาก วิ บทหน้า จรฺ ธาตุ (จุราทิคณะ) เณ ปัจจัย ส อาคม อุ วิภัตติ. จรฺ ธาตุ เป็น ธาตุ ๒ คณะ คือ ๑. ภูวาทิคณะ มีอรรถว่า เที่ยวไป, ไป, กิน (นีติ.ธาตุ. หน้า ๑๔๗) มีรูปว่า “จรติ” ถ้าลงการิตปัจจัย จะมีรูปเป็น “จาเรติ, จารยติ” (ย่อมให้เที่ยวไป). ๒. จุราทิคณะ มีอรรถว่า ไม่สงสัย, วิจารณ์ (นีติ.ธาตุ. หน้า ๔๔๕) มีรูปเป็น “จาเรติ, จารยติ”. ศัพท์ว่า “วิจาเรสุ” (แจก) แม้อรรถว่า “แจก” จะมิได้กล่าวไว้ในสัททนีติปกรณ์ รูปนี้ก็ควรเป็น “กัตตุวาจก” เพราะจุราทิคณะ โดยลง เณ ปัจจัย.

“ตุมฺเห สยกตฺตา ใน วิจาเรถ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก สลากํ อวุตฺตกมฺม ใน วิจาเรถ (หรือสัมพันธ์ว่า ตุมฺเห เหตุกตฺตา ใน วิจาเรถ สลากํ การิตกมฺม ใน วิจาเรถ ๆ อาขฺยาตบท เหตุกตฺตุวาจก) ปุน ศัพท์ กิริยาวิเสสน ใน วิจาเรถ อิติ ศัพท์ อาการ ใน วตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน วิจารยึสุ ยาวตติยํ กิริยาวิเสสน ใน วิจารยึสุ ฯ

สลากา สยกตฺตา ใน ปาปุณิ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ปิ ศัพท์ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ ติกฺขตฺตุ ๆ กิริยาวิเสสน ใน ปาปุณิ เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ ตสฺสา ๆ วิเสสน ของ ภริยาย ๆ สมฺปทาน ใน ปาปุณิ ฯ

มนุสฺสา สยกตฺตา ใน โอโลเกสุ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก “สามิ อาลปน กึ ลิงฺคตฺถ อิติ ศัพท์ อาการ ใน วตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน โอโลเกสุ นาวิกสฺส สามีสมฺพนฺธ ใน มุขํ ๆ อวุตฺตกมฺม ใน โอโลเกสุ ฯ

นาวิโก สยกตฺตา ใน อาห ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก “มยา อนภิหิต-กตฺตา ใน น สกฺกา น ศัพท์ ปฏิเสธ ใน สกฺกา ๆ กิริยาบท ภาววาจก เอติสฺสา วิเสสน ของ อิตฺถิยา ๆ สมฺปทาน ใน อตฺถาย ๆ สมฺปทาน ใน นาเสตุ มหาชนํ การิตกมฺม ใน นาเสตุ ๆ ตุมตฺถสมฺปทาน ใน สกฺกา,

ตุมฺเห สยกตฺตา ใน ขิปถ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก อุทเก อาธาร ใน ขิปถ นํ วิเสสน ของ อิตฺถึ ๆ อวุตฺตกมฺม ใน ขิปถ อิติ ศัพท์ อาการ ใน อาห ฯ

สา วิเสสน ของ อิตฺถี ๆ สยกตฺตา ใน อกาสิ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก คเหตฺวา ปุพฺพกาลกิริยา ใน ขิปียมานา อุทเก อาธาร ใน ขิปียมานา ๆ อพฺภนฺตรกิริยา ของ อิตฺถี มรณภยตชฺชิตา วิกติกตฺตา ใน หุตฺวา ๆ สมานกาลกิริยา ใน อกาสิ มหาวิรวํ อวุตฺตกมฺม ใน อกาสิ ฯ

นาวิโก สยกตฺตา ใน อาห ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตํ วิเสสน ของ สทฺทํ ๆ อวุตฺตกมฺม ใน สุตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อาห

“โก วิเสสน ของ อตฺโถ ๆ ลิงฺคตฺถ อิมิสฺสา วิเสสน ของ อิตฺถิยา ๆ สามีสมฺพนฺธ ใน อาภรเณหิ ๆ กรณ ใน อตฺโถ นฏฺเฐหิ วิเสสน ของ อาภรเณหิ, ตุมฺเห สยกตฺตา ใน ฉฑฺเฑถ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก

สพฺพาภรณานิ อวุตฺตกมฺม ใน โอมุณฺจิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน นิวาสาเปตฺวา เอกํ วิเสสน ของ ปีโลติกํ ฯ อวุตฺตกมฺม ใน นิวาสาเปตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ฉฑฺเฑถ นํ วิเสสน ของ อิตฺถึ ฯ อวุตฺตกมฺม ใน ฉฑฺเฑถ,

ปน ศัพท์ สมฺปิณฺฑนตฺถ อหํ สยกตฺตา ใน น สิกฺขิสฺสามิ น ศัพท์ ปฏิเสธ ใน สิกฺขิสฺสามิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก เอตํ ก็ดี ปลฺวมานํ ก็ดี วิเสสน ของ อิตฺถึ ฯ อวุตฺตกมฺม ใน ทฏฺฐุ อุทกปีฏฺเจ อุปสิเลสิกาธาร ใน ทฏฺฐุ ฯ ตุมตฺถสมฺปทาน ใน สิกฺขิสฺสามิ,

ตสฺมา เหตุ ใน ขิปถ อหํ สยกตฺตา ใน น ปสฺสามิ น ศัพท์ ปฏิเสธ ใน ปสฺสามิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ยถา ศัพท์ ปการตฺถ นํ วิเสสน ของ อิตฺถึ ฯ อวุตฺตกมฺม ใน ปสฺสามิ, ตุมฺเห สยกตฺตา ใน ขิปถ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก เอวํ ศัพท์ ปการตฺถ วาลุกกุฏฺฐึ อวุตฺตกมฺม ใน พนฺธิตฺวา คีวายํ อาธาร ใน พนฺธิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ขิปถ สมุทฺเท อาธาร ใน ขิปถ อิติ ศัพท์ อาการ ใน อาห ฯ เต วิเสสน ของ มนุสฺสา ฯ สยกตฺตา ใน กรึสุ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตถา ศัพท์ กิริยาวิเสสน ใน กรึสุ ฯ
